

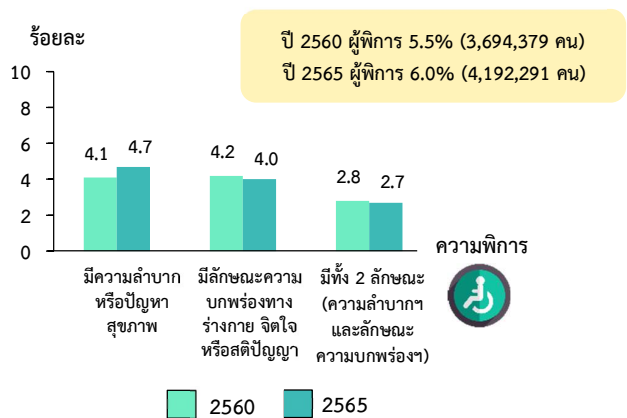
สำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดทำการสำรวจความพิการครั้งแรกในปี 2545 และจัดทำอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี สำหรับการสำรวจปี 2565 นี้เป็นครั้งที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้พิการ การเข้าถึงสวัสดิการและบริการจากภาครัฐ การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมทั้งข้อมูลผู้ดูแลของผู้พิการที่มีความลำบากในการดูแลตนเอง จากครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 88,273 ครัวเรือน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2565

การสำรวจความพิการ พ.ศ. 2565 ได้นิยามผู้พิการ คือ ผู้ที่มีความลำบากหรือปัญหาสุขภาพ^{1/} ซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัดในการทำกิจกรรม หรือผู้ที่มีลักษณะความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา อย่างน้อย 1 อย่าง ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญได้ดังนี้

1. ผู้พิการ

ผู้พิการเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 5 ปีที่แล้ว จากการสำรวจ พบว่า ผู้พิการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.5 ปี 2560 เป็นร้อยละ 6.0 ในปี 2565 โดยเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้ที่มีความลำบากหรือปัญหาสุขภาพจากร้อยละ 4.1 เพิ่มเป็นร้อยละ 4.7 ซึ่งส่วนใหญ่ผู้พิการมีความลำบากในการเคลื่อนไหว ได้แก่ การเดิน การเคลื่อนไหวร่างกายส่วนบน (การหยิบสิ่งของ การยกขวดน้ำ) และการลุกจากการนอนเป็นท่าหนึ่ง สำหรับผู้พิการที่มีความลำบากหรือปัญหาสุขภาพ และลักษณะความบกพร่อง มีร้อยละ 2.7

แผนภูมิ 1 ร้อยละของผู้พิการ จำแนกตามความพิการ พ.ศ. 2560 และ 2565

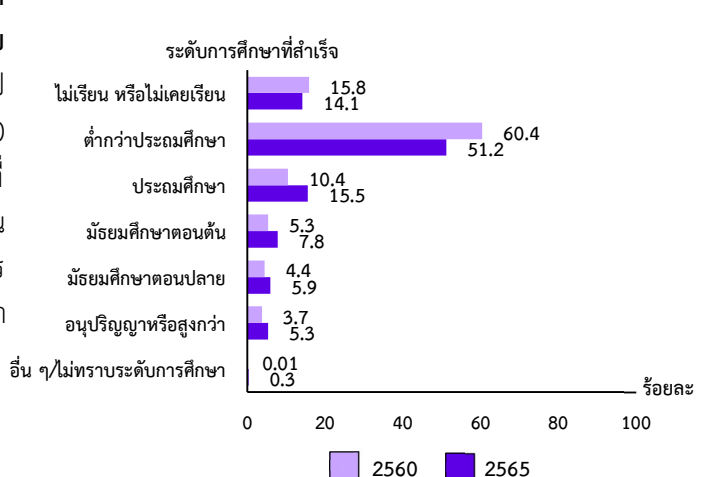

หมายเหตุ: ความพิการ ตอบได้มากกว่า 1 ประเภท

2. ระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้พิการอายุ 5 ปีขึ้นไป

ผู้พิการมีแนวโน้มได้รับการศึกษาคงที่มากขึ้นและจบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ผลการสำรวจพบว่าผู้พิการอายุ 5 ปีขึ้นไปได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 84.2 ในปี 2560 เป็นร้อยละ 85.9 ในปี 2565 และมีผู้พิการที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาขึ้นไปไม่เพิ่มสูงขึ้นในทุกระดับการศึกษา อย่างไรก็ตามยังมียังมีผู้พิการมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ได้รับการศึกษต่ำกว่าประถมศึกษาหรือไม่ได้รับการศึกษา

แผนภูมิ 2 ร้อยละของผู้พิการอายุ 5 ปีขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ พ.ศ. 2560 และ 2565

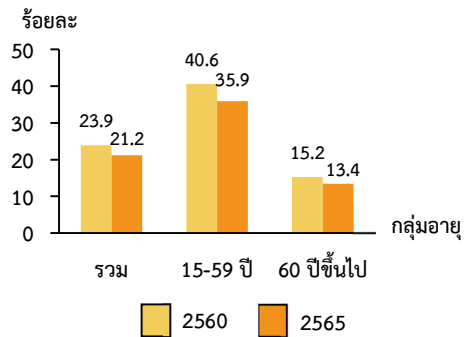

1/ ความลำบากหรือปัญหาสุขภาพ ใช้ชุดคำถามความพิการของเด็ก (Child Functioning Module: CFM) ซึ่งพัฒนาโดยกลุ่มวอชิงตัน (Washington Group: WG) และองค์การยูนิเซฟ เพื่อเก็บข้อมูลความพิการที่เกิดขึ้นในวัยเด็กอายุ 2-17 ปี และใช้ชุดคำถามขยายเกี่ยวกับความพิการของกลุ่มวอชิงตันสำหรับผู้ใหญ่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

3. การทำงานของผู้พิการอายุ 15 ปีขึ้นไป

การทำงานของผู้พิการมีแนวโน้มลดลงในปี 2565 เมื่อพิจารณาการทำงานของผู้พิการอายุ 15 ปีขึ้นไป (ในช่วง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ คือ ต.ค. 2564 – พ.ย. 2565) พบว่า ผู้พิการที่ทำงานมีเพียง 1 ใน 5 (ร้อยละ 21.2) โดยผู้พิการในวัยทำงาน (อายุ 15 – 59 ปี) ที่ม้งานทำมีร้อยละ 35.9 ส่วนผู้พิการที่เป็นผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ม้งานทำเพียงร้อยละ 13.4 โดยร้อยละผู้พิการที่ทำงานในปี 2565 ลดลงจากปี 2560 ทั้งในวัยทำงาน และวัยสูงอายุ

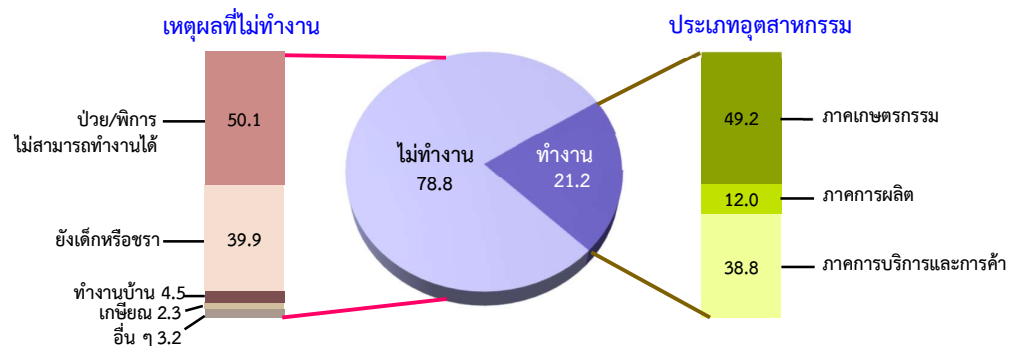
แผนภูมิ 3 ร้อยละของผู้พิการอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ทำงาน จำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2560 และ 2565

หมายเหตุ: การทำงาน หมายถึง ทำงานตั้งแต่ 1 ชั่วโมงขึ้นไป (ในช่วง 12 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์) โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินสด/สิ่งของ หรือเป็นผู้ช่วยธุรกิจในครัวเรือน รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้ทำงาน/ทำงานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง แต่ปกติมีงานประจำ

เมื่อพิจารณาประเภทงานที่ผู้พิการทำในปี 2565 พบว่า ประเภทครึ่งหนึ่งของผู้พิการที่ทำงาน (ร้อยละ 49.2) นั้นทำงานในภาคเกษตรกรรม รองลงมา คือ ภาคบริการและการค้า (ร้อยละ 38.8) และภาคการผลิต (ร้อยละ 12.0) สำหรับเหตุผลที่ไม่ทำงาน พบว่า ประเภทครึ่งหนึ่งของผู้พิการที่ไม่มีงานทำ เนื่องจากป่วยหรือพิการจนไม่สามารถทำงานได้ รองลงมา คือ ยังเด็กหรือชรา (ร้อยละ 39.9) และทำงานบ้าน (ร้อยละ 4.5) ตามลำดับ

แผนภูมิ 4 ร้อยละของผู้พิการอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามการทำงาน ประเภทอุตสาหกรรม และเหตุผลที่ไม่ทำงาน พ.ศ. 2565

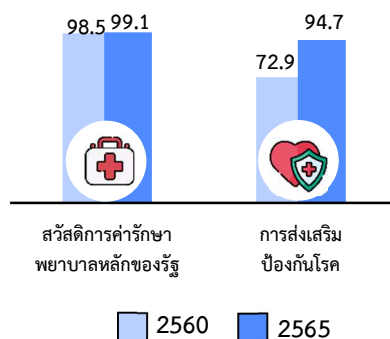

หมายเหตุ : เหตุผลอื่น ๆ ที่ไม่ทำงาน เช่น เรียนหนังสือ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และดูแลคนป่วย/ผู้พิการ/เด็ก/ผู้สูงอายุ เป็นต้น

4. การได้รับสวัสดิการจากรัฐ

ผู้พิการเข้าถึงสวัสดิการจากรัฐบาลหลักของรัฐบาลและการส่งเสริมป้องกันโรคอย่างทั่วถึง ผลการสำรวจพบว่าผู้พิการในปี 2565 ได้รับสวัสดิการจากรัฐบาลหลักของรัฐบาล และการส่งเสริมป้องกันโรคเกือบทุกคน (ร้อยละ 99.1 และ 94.7 ตามลำดับ) โดยผู้พิการได้รับสวัสดิการครอบคลุมเพิ่มขึ้นจากปี 2560 อย่างเห็นได้ชัด

แผนภูมิ 5 ร้อยละของผู้พิการที่ได้รับสวัสดิการจากรัฐ จำแนกตามสวัสดิการจากรัฐ พ.ศ. 2560 และ 2565

หมายเหตุ : การส่งเสริมป้องกันโรค เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี ตรวจคัดกรองเบาหวาน และการฉีดวัคซีน เป็นต้น

และเมื่อสอบถามถึงความต้องการสวัสดิการจากภาครัฐแต่ยังไม่ได้รับในสวัสดิการ 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความต้องการการตรวจรักษาพยาบาล 2) ความต้องการการฟื้นฟูสมรรถภาพ 3) ความต้องการอุปกรณ์ อวัยวะเทียมหรือเครื่องช่วยคนพิการ และ 4) ความต้องการความช่วยเหลือและสวัสดิการอื่น ๆ พบว่ายังมีผู้พิการที่มีความต้องการแต่ยังไม่ได้รับการตอบสนองในสวัสดิการแต่ละประเภท ดังนี้

ผู้พิการที่มีความต้องการการตรวจรักษาพยาบาลแต่ยังไม่ได้รับบริการมีร้อยละ 4.1 ผู้พิการที่ต้องการการฟื้นฟูสมรรถภาพแต่ยังไม่ได้รับมีร้อยละ 9.2 โดยมีปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ยังไม่ได้รับบริการ คือ เนื่องจากไม่มีผู้พาไปรับบริการ เดินทางไม่สะดวก/อยู่ห่างไกล ไม่มีเงินจ่ายค่าบริการ และไม่มีค่าเดินทางไปรับบริการ เป็นต้น

ส่วนผู้พิการที่มีความต้องการอุปกรณ์ อวัยวะเทียม หรือเครื่องช่วยคนพิการ แต่ยังไม่ได้รับจากภาครัฐ (ในรอบ 5 ปีก่อนวันสัมภาษณ์) มีร้อยละ 16.6 ซึ่งอุปสรรคๆ ที่ผู้พิการกลุ่มนี้มีความต้องการ 5 ลำดับแรก คือ เครื่องช่วยฟัง ไม้เท้า แวนตาที่ตัดพิเศษ รถนั่งคนพิการ และไม้เท้าแบบสามขา

นอกจากนี้ผู้พิการมากกว่า 1 ใน 3 (ร้อยละ 37.2) ยังมีความต้องการแต่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ และสวัสดิการอื่น ๆ จากภาครัฐ เช่น ให้เพิ่มเบี้ยคนพิการ ส่งเสริมประกอบอาชีพอิสระ สนับสนุนผู้ช่วยคนพิการ การกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ และการให้คำแนะนำปรึกษา เป็นต้น

แผนภูมิ 6 ร้อยละของผู้พิการที่มีความต้องการสวัสดิการจากรัฐแต่ยังไม่ได้รับ จำแนกตามสวัสดิการที่ต้องการ พ.ศ. 2565

ปัญหาอุปสรรค หรือสวัสดิการที่ผู้พิการต้องการได้รับแต่ยังไม่ได้รับ 5 อันดับแรก

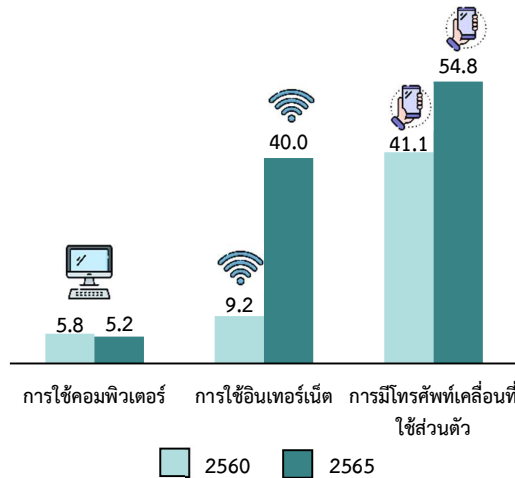
การตรวจรักษา	การฟื้นฟูสมรรถภาพ	อุปกรณ์ อวัยวะเทียม หรือเครื่องช่วยคนพิการ	ความช่วยเหลือ หรือสวัสดิการอื่น ๆ
<ul style="list-style-type: none"> ไม่มีผู้พาไปรับการรักษา คิวยาว/ต้องรอนาน เดินทางไม่สะดวก/อยู่ห่างไกล ไม่มีเงินจ่ายค่ารักษาพยาบาล ไม่มีค่าเดินทางไปรับการรักษา 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่มีผู้พาไปรับการรักษา ไม่มีเงินจ่ายค่าบริการฟื้นฟู เดินทางไม่สะดวก/อยู่ห่างไกล ไม่ทราบจะไปรับบริการฟื้นฟูอย่างไรหรือที่ใด ไม่มีค่าเดินทางไปรับบริการ 	<ul style="list-style-type: none"> เครื่องช่วยฟัง ไม้เท้า แวนตาที่ตัดพิเศษ รถนั่งคนพิการ ไม้เท้าแบบสามขา 	<ul style="list-style-type: none"> ให้เพิ่มเบี้ยคนพิการ ส่งเสริมประกอบอาชีพอิสระ สนับสนุนผู้ช่วยคนพิการ การกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ การให้คำแนะนำปรึกษา

5. การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ผู้พิการมีแนวโน้มการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น ทั้งการใช้อินเทอร์เน็ต และการมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งานส่วนตัว จากผลการสำรวจพบว่าผู้พิการอายุ 5 ปีขึ้นไป เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยการใช้อินเทอร์เน็ตมีมากถึงร้อยละ 40.0 และผู้พิการร้อยละ 54.8 มีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งานส่วนตัว แต่มีการใช้คอมพิวเตอร์ค่อนข้างน้อย (ร้อยละ 5.2)

ซึ่งร้อยละของผู้พิการที่ใช้อินเทอร์เน็ตในปี 2565 เพิ่มขึ้นมากกว่า 4 เท่าของปี 2560 และการมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งานส่วนตัวเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ส่วนการใช้คอมพิวเตอร์นั้นลดลงเล็กน้อย

แผนภูมิ 7 ร้อยละของผู้พิการอายุ 5 ปีขึ้นไปที่ใช้คอมพิวเตอร์ ใช้อินเทอร์เน็ต และมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งานส่วนตัว พ.ศ. 2560 และ 2565

6. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การที่จะทำให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นภาครัฐควรมีการส่งเสริมสนับสนุนต่อผู้พิการดังนี้

6.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้พิการมีการศึกษาสูงขึ้น เพื่อให้ผู้พิการสามารถพัฒนาตนเองให้เพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ และมีหลักประกันทางสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้พิการเข้าถึงแหล่งเงินทุนกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ ทำให้ผู้พิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

6.2 สนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพในการทำงาน และให้โอกาสในการประกอบอาชีพกับผู้พิการ โดยภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรขอความร่วมมือหรือสร้างแรงจูงใจให้กับภาคเอกชนและสถานประกอบการ มีการจ้างงานผู้พิการเพิ่มขึ้น เช่น การลดหย่อนภาษีให้กับภาคเอกชนที่รับผู้พิการเข้าทำงาน เป็นต้น

6.3 ส่งเสริมให้ผู้พิการเข้าถึงบริการตรวจรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยจัดหน่วยบริการสุขภาพเคลื่อนที่ให้บริการผู้พิการถึงบ้านหรือชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้พิการ เนื่องจากผู้พิการส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคในการเดินทางไปรับบริการ (เช่น ไม่มีผู้พาไป เดินทางไม่สะดวกหรืออยู่ห่างไกล และไม่มีค่าเดินทางไปรับบริการ เป็นต้น) ให้ผู้พิการได้รับการดูแลรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้อย่างถูกต้องเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

6.4 สนับสนุนอุปกรณ์ อวัยวะเทียม หรือเครื่องช่วยผู้พิการครอบคลุมทั่วถึง โดยอุปกรณ์ฯ ที่ผู้พิการมีความต้องการมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ เครื่องช่วยฟัง ไม่เท่า แวนตาที่ตัดพิเศษ รถนั่งคนพิการ และไม่เท่าแบบสามขา รวมทั้งควรจัดสวัสดิการอื่นเพิ่มเติม เช่น สนับสนุนผู้ช่วยคนพิการ และการเพิ่มเบี้ยคนพิการ เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มโอกาสในด้านการศึกษา การทำงาน การมีส่วนร่วมในสังคม และการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการและบริการของภาครัฐ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

6.5 ส่งเสริมให้ผู้พิการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้พิการสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งยังเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ผู้พิการเพื่อรู้เท่าทัน ไม่หลงเป็นเหยื่อออนไลน์ มีจิตอาชีพ และขบวนการหลอกเหยื่อทางโทรศัพท์ (แก๊งคอลเซ็นเตอร์)